

Simbolistica emblemelor României și Poloniei

The Symbolism of Romania's Emblems and Poland

Răzvan Mihai ALBU¹

DOI: 10.52744/AUCSFLSA.2022.01.30

Abstract:

Each state, whether recognized or unrecognized within the United Nations, has a set of unique symbols that differentiate it and give it uniqueness among existing states. These symbols are represented by: The National Flag, National Anthem, National Emblem, National Animal, etc. each having a historical and cultural load belonging to the respective state. In the following article I will present the national emblems of Romania and Poland, highlighting the similarities and differences between them, a brief history of the two emblems and the changes they underwent in the past, and the symbolism behind the two emblems in the historical and current context.

Keywords: *unique symbols, emblems, symbolism*

Abstract:

Fiecare stat, fie că este recunoscut sau nerecunoscut în cadrul Națiunilor Unite, are un set de simboluri unice care îl diferențiază și îi conferă unicitate între statele existente. Aceste simboluri sunt reprezentate de: Steagul Național, Imnul Național, Emblema Națională, Animalul Național etc. fiecare având o încărcătură istorică și culturală aparținând statului respectiv. În articolul următor voi prezenta emblemele naționale ale României și Poloniei, evidențiind asemănările și diferențele dintre ele, o scurtă istorie a celor două embleme și a schimbărilor pe care le-au suferit în trecut, precum și simbolismul din spatele celor două embleme în istoric și contextul actual.

Cuvinte cheie: *simboluri unice, embleme, symbolism*

Fiecare stat, fie el recunoscut sau nerecunoscut în cadrul Organizației Națiunilor Unite, deține un set de simboluri unice ce îl diferențiază și îi oferă unicitate în cadrul statelor existente. Aceste simboluri sunt reprezentate de către: Steagul Național, Imnul Național, Emblema națională, Animalul Național etc. fiecare având o încărcătură

¹ Universitatea din Craiova.

istorică și culturală aparținând statului respectiv. În următorul articol voi prezenta emblemele naționale ale României și Poloniei, evidențiind asemănările și deosebirile dintre acestea, o scurtă istorie a celor două embleme și a modificărilor suferite în trecut de acestea și simbolistica din spatele celor două embleme în contextul istoric și actual.

Conceptul de emblemă națională este în strânsă legătură cu conceptul de stat național ce a început să se dezvolte în secolul al XIX-lea. Până în momentul respectiv statele centralizate și definite de către Pacea de la Westfalia încă aveau o legitimizare dată de concepte precum dreptul divin al monarhului, iar fiecare familie nobiliară, în special cea aflată la conducerea statului respectiv, avea un blazon al familiei respective, ce devenea de regulă steagul statului respectiv sau reprezenta un element distinctiv al stindardului respectiv. Ideile ce au fost introduse în cadrul statelor europene în timpul Războaielor Napoleonice au dus la alterarea acestor concepte. De-a lungul secolului al XIX-lea, au fost inițiate mișcări naționale ce au solidificat anumite entități: Revoluțiile din anii 1848-1849, Unificarea Germaniei și a Italiei și Independența unor state Balcanice aparținând unei conduceri Otomane directe sau indirecte (în timp ce pentru anumite state aceste procese au avut succes abia în secolul XX). Aceste mișcări aveau de regulă un steag tricolor sub care susținătorii se regăseau, un model mult simplificat comparativ cu steagurile utilizate de statele existente înainte de secolul al XIX-lea, iar statele nou-înființate au adoptat pe lângă steagul care era în majoritatea cazurilor tricolor și o emblemă națională. Emblemele respective, spre deosebire de blazoanele regale existente în secolele anterioare, nu reprezentau o anumită familie nobiliară ci aveau scopul de a reprezenta poporul națiunii recent înființate – un simbol asupra cărora se regăseau toți sau majoritatea cetățenilor statului respectiv.

Fig. 1 Emblema Națională a României

Emblema națională a României în formă actuală a fost adoptată de către parlamentul României în data de 10 Septembrie 1992, ca urmare a căderii conducerii comuniste în urma Revoluției din Decembrie 1989, având la bază acvila și simbolurile utilizate de către Regatul României în perioada 1922-1947, iar în data de 11 Iulie 2016 a fost adăugat ultimul element al actualei embleme, coroana regală fiind plasată pe capul acvilei simbolizând trecutul regal al statului. Cele 3 culori ce predomină emblema României sunt aceleași care se regăsesc și pe tricolor, iar fiecare element reprezintă un element specific istoric și cultural al poporului român.

- Acvila aurie având pe fundal un scut albastru este asemănătoare acvilei prezente pe stema Țării Românești, aceasta fiind un simbol al Latinității. În ciocul acvilei se regăsește o cruce ortodoxă, simbolizând religia predominantă a românilor, iar în dreptul membrilor inferioare sunt ținute o sabie în membrul stâng și un buzdugan în cel drept, simbolizând independența statală, sabia fiind asociată cu domnitorul Moldovei, Ștefan cel Mare, iar buzduganul cu domnitorul Țării Românești, Mihai Viteazul.

- În mijlocul Acvilei este plasat un al doilea scut care este împărțit în 5 embleme, acestea sunt folosite pentru a reprezenta regiunile istorice aflate în componența României.

- În stânga-sus este emblema Munteniei, aceasta este formată dintr-o acvilă aurie având în dreptul capului un soare în partea stângă și o lună în partea dreaptă și ținând o cruce ortodoxă în cioc, asemenea Acvilei principale, această emblemă își are originea în heraldica Argeșului și a localității Curtea de Argeș, prima capitală a statului român centralizat aflat în sudul Carpaților.

- În dreapta-sus este plasată stema medievală a Moldovei formată dintr-un cap de bour cu o stea cu 5 colțuri între coarne (însă care semnifică soarele), un trandafir în stânga capului de bour și o lună în dreapta – toate având culoarea galbenă pe un fundal roșu.

- În stânga-jos este plasată emblema Olteniei și a Banatului, un leu ce ține în membrul superior drept o sabie și este plasat pe un pod ce simbolizează Podul lui Traian construit în timpul primei campanii de cucerire a Daciei.

- În dreapta-jos este reprezentată emblema Transilvaniei, Maramureșului și Crișanei, aceasta este formată dintr-un fundal orizontal albastru în partea superioară, roșu în partea centrală și galbenă în partea inferioară. Pe fundalul albastru se află o acvilă neagră având în partea stângă un soare cu chip de om și o lună în partea dreaptă, ambele elemente simbolizând secuii, iar cele 7 turnuri roșii din partea inferioară a emblemei reprezentând sașii.

- În centru-jos este reprezentată Dobrogea prin intermediul a 2 delfini cu capul în jos pe un fundal albastru.

În perioada comunistă statul român nu a utilizat ca emblema națională acvila din perioada regală și a optat pentru utilizarea a unei embleme ce era formată din spice de grâu înconjurată de tricolor, iar în mijloc se regăseau elemente naturale și antropice ce simbolizau resursele și dezvoltarea statului socialist (Munți, păduri și ape deasupra cărora este situat soarele și o stea roșie ce simboliza partidul comunist).

Fig. 2 Emblema Națională a Poloniei

Emblema națională a Poloniei este formată dintr-un vultur alb cu gheare și cioc aurii pe capul căruia este așezată o coroană aurie având pe fundal un scut roșu de model modern francez. Culoarele predominante ale emblemei sunt roșu și alb, acestea fiind și culorile naționale polone. Legenda originii acestui simbol menționează fondatorul mitic al Poloniei, Lech, a văzut pe cer un vultur complet alb, asupra căruia razele soarelui i-au făcut vârfurile aripilor să pară de aur, și care își avea cuibul în zona respectivă. Lech a decis în momentul respectiv să folosească vulturul alb ca și blazon al său, iar capitala fondată de acesta a fost numită Gniezdno (în prezent orașul Gniezdno). În limba polonă cuvântul gniazdo traducându-se ca și „cuib”. Acest simbol a apărut mai târziu și pe monedele din perioada domniei lui Bolesław I (992-1025), iar în secolul XII, vulturul este folosit pe scuturile, emblemele, monedele și sigiliile familiei nobiliare Piast, dinastia aflată la conducerea statului Polon. Uniunea de la Lublin din 1569 a formalizat unirea dintre Regatul Poloniei și Marele Ducat al Lituaniei, o uniune ce exista de facto din 1386 odată cu căsătoria reginei Poloniei, Jadwiga și Marele Duce al Lituaniei Jogaila, care a adoptat apoi numele creștinesc Władysław II Jagiełło. Pe durata întregii existențe a statului Polono-Lituanian steagul a fost format dintr-un bicolor orizontal roșu-alb-roșu, iar emblema era poziționată în mijloc formată din dubla alăturare a celor 2 embleme ale Poloniei și Lituaniei, vulturul alb pe un fundal roșu și

cavalerul lituanian – emblema lituaniană având denumirea de Pahonia. În mijlocul acestor 4 embleme era plasat blazonul nobiliar al familiei regelui ce se afla în perioada respectivă la conducerea statului. Un caracter aparte în regatul Polono-Lituanian fiind faptul că statul era o monarhie electivă, iar odată cu schimbarea familiei regale era inițiat și acest proces de schimbare a emblemei familiei nobile de pe steagul statului. Un element constant rămânând însă prezența emblemelor celor 2 state în mijlocul steagului.

Partiția Regatului Polono-Lituanian nu a dus la eliminarea completă din uz a simbolului polon, teritoriul administrat de Rusia Țaristă între 1815 și 1863 avea în partea stângă-sus vulturul alb pe fundal roșu și chiar și după eșecul Revoltei din 1863 a polonezilor, a centralizării crescute și accentuării procesului de rusificare ca urmare a înfrângerii respectivei revolte, vulturul polonez a continuat să fie folosit ca emblema a teritoriului Vistulei. Odată cu reapariția Poloniei pe hartă după încheierea Primului Război Mondial, vulturul polon a fost restaurat ca emblema a statului și a rămas în uz chiar și în perioada comunistă, suferind doar modificări precum eliminarea coroanei sau alte corecturi estetice minore.

Cele două embleme au anumite asemănări între acestea dar și cu alte embleme utilizate de state europene ce necesită menționate. Vulturul a reprezentat o asociere cu latinitatea în simbolistica europeană, această asociere poate fi considerată prin intermediul lingvistic și cultural, precum în cazul României secolului al XIX-lea, ce dorea să își creeze o identitate care să se distanțeze de trecutul său oriental Otoman și care dorea o emancipare națională și o integrare în spațiul european al perioadei respective.

În cazul Poloniei asocierea cu latinitatea se datora bisericii romano-catolice, religia predominantă în cadrul statului medieval Polon și religia nobilimii populației vorbitoare de limbă polonă în perioada Regatului Polono-Lituanian, un stat multi-etnic și religios. Astfel, în perioada Partiției, când biserica catolică au întreținut ample procese de păstrare a identității polone în Prusia/Germania, Rusia și Austro-Ungaria, catolicismul a devenit sinonim cu ideea de națiune polonă, vulturul evoluând astfel în a deveni un simbol național și nu doar blazon al familiei regale. Alte state în Europa care folosesc sau au folosit vulturul pentru a evidenția asocierea cu Biserica Catolică sunt: Germania, Austria, Cehia, Lichenstein – Prin componența acestora în perioada medievală în Sfântul Imperiu Romano-German și a emblemelor statelor sau regiunilor ce sunt acum în componența statului modern sau Spania în perioada dictaturii lui Franco.

Cazul României este unul aparte, după cum am menționat anterior, România în momentul adoptării acvilei ca emblema națională era într-un amplu proces de emancipare și definire a identității naționale. În momentul formării statului modern român și pe întreaga sa perioadă până în prezent a avut ca religie predominantă a populației aflată în

componenta acestuia religia Creștin-Ortodoxă, iar simbolul utilizat de statele ortodoxe este cel al vulturului cu două capete. Acest simbol își are originea în perioada existenței Imperiului Roman de Răsărit iar state precum: Rusia, Serbia, Muntenegru, Armenia, Albania (În cazul Albaniei, populația majoritară este musulmană, cu populații catolice și ortodoxe minoritare, iar utilizarea vulturului cu 2 capetele este legat de strânsele legături culturale în perioada medievală cu Imperiul Roman de Răsărit) au adoptat acest simbol pentru a evidenția caracterul ortodox al populației sale. Astfel, din motive pragmatice, elitele românești ale perioadei respective au decis utilizarea vulturului cu un singur cap, asociat cu lumea catolică dar și cu cea latină în detrimentul vulturului cu 2 capete ortodox. O logică asemănătoare se poate explica și în cazul emblemei Republicii Moldova ce este prezentă și pe steagul său național. Evidențierea caracterului latin și/sau românesc al populației aflate pe partea opusă a Prutului a jucat un rol mai important în realizarea emblemei naționale odată cu obținerea independenței din URSS decât utilizarea vulturului cu două capete ortodox sau a bourului, un element local ce a fost plasat însă pe scutul aflat în mijlocul vulturului de pe stema Moldovei.

Se remarcă astfel strânsa legătură a emblemelor utilizate de statele naționale moderne și istoria și cultura unificatoare ce este simbolizată prin utilizarea elementelor specifice. Elemente ce pot fi comune între mai multe state, precum ideea de latinitate, dar care sunt evidențiate în două moduri diferite după cum au fost exemplificat în cazul emblemelor României și Poloniei.

Bibliografie

Istoria Poloniei – Terenul de joacă al lui Dumnezeu. Norman Davies, Editura Polirom.

<https://www.presidency.ro/ro/presedinte/romania/stema-romaniei>

https://www.heraldry-wiki.com/heraldrywiki/index.php?title=Heraldry_of_the_world

<https://www.expatspoland.com/polish-eagle-means-poland/>